

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θρώνεται άμα
είη πώς δέ φοβάται την
αλήθεια—ΥΓΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φν
οικούς της κωνίας.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΡΑΚΗ 28 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΝΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 350

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Οι καημοί της Λιμνοθά-
λασσας.
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Συνέχεια δίχως τέλος.
ΝΤ' ΑΝΟΥΝΤΣΙΟ. 'Η Τζοκόντα (συνέχεια).
Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ. Λαογραφική επιθεώρησις.
ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝΣ. Τò σχολειό και τò παιδί.
ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ. 'Επειτ' από μιá δκά.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Α. Παλαμάς, Σπύλιος Ρούβας, Θ. Κα-
τραπάνης.
Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΣ. Δικολοσκορπισματα.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΟΙ ΚΑΗΜΟΙ ΤΗΣ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑΣ

(20—31 του Δεκέβρη του 1907)

39

Ο ΜΙΣΕΜΟΣ

Και πίσω απ' τις Βαρσάσβες και πίσω απ' τους
Ζυγοδς
τά μάτια μου τετράρηνες κορφές τὰ μαγνητίζουν,
και πέρα απ' τὰ βαλκόνερα που με λαγοκοιμίζουν,
τί πολιτείες, τί θάλασσες που δέν τις βάζει ο νοός!

Μ' έσας, ψαράδες, λείψανα πρωτάρχιστον καιροῦ,
να ζούσα δακή και άργή ζωή στα ξάγναντα, στα
ρήγια!

Μά ω Πόθε μέσα μου έμμηξες τὰ σουβλερά σου
νύχια,
και πάω άλλου να πλανηθώ, και πάω να γύρω άλλου.

Ράσο να βάλω ώρέχημα για να σε λειτουργώ,
παιδοῦλα, που είσαι μέσα μου σαν έκκλησιά στη χώρα.
Μά τò φιλι σου, άγάπη μου, μ' άντρείψει. Και τώρα
για κόφρα πάω, για πόλεμους, και για πρωτάτα έγώ.

Της φαντασίας μου άνοιξα τή σολωμονική
και κάλεσα ύποταχτικούς και σκλάβους τὰ τελώνια.
Μά ω της ιδέας γέρανοι και της καρδιάς άηθόνια,
της φαντασίας μου κράζετε: — Στο φως! και στη ζωή!

'Ο φαντασμένος, ο άμαθος και ο φεύτης είν' ο δαχρός,
Πιό άγριος και απ' τόν Κιονταχή, παιδιά, και απ' τò
Μπραίμη.

Για τήν 'Αλήθεια πάλεψε και για τήν 'Επιστήμη!
Τών άστρων τò τερομόφεργο δέν είναι ο οδρονός,

δέν είν' ή άγάπη δυό ματιών ή έρωτισσαίτια.

Παντού οδρανός, δλα άβυσσοι, και άπάνου απ' δλα
νόμοι
δλα είν' άρχή, και δλα μεγάλα πιδ μεγάλη άπόμη
Νά και ή Θυσία. Παντρέμου την, και να κ' ή 'Α-
γάπη, να!

'Εγώ σκυφτός τραγουδιότης τί ξέρω, τί μπορώ;
Τραγούδια. Για σας. Οι κοιροί με κράζοντα και οι
τόποι.

Σάν τὰ σπαθιά κινδάρες είναι δυνατές, κ' οι άνθρωποι
των άξιων έργων γέρο τους χορδούν τò χορό.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

(Τέλος των «Καημών της Λιμνοθάλασσας»)

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΔΙΧΩΣ ΤΕΛΟΣ

'Ερχομαι στη θλιβερή ανάγκη να τò πώ, πώς,
για να συζητήση σοβαρά κανένας με τò Στέφανο
Ραμά, σκοντάβει σε δυό μεγάλα έμπόδια. Πρώτα
στην έπιμονή του να γυρίσει σε θέματα άποδειγ-
μένα από τους αντιπάλους του, που έπρεπε να είναι
και γι' αυτόν άποδειγμένα, σε δέν έφερε μιá αντί-
θετη άπόδειξη τους με τόν ίδιο τρόπο, που τόκαμαν
έκείνοι. Δεύτερα στο πώς άποψιδέγγεται πολύ άξιω-
ματικά για πράματα, που, άς μου συμπαθήσει: να
του πώ, μόνο επιπέλαια τὰ γνωρίζει. Αυτά τὰ δυό
μεγάλα ύστερήματα για έναν συζητητή φέρνουν τόν
αντίπαλό του στην ανάγκη να ξαναλέει τὰ ίδια
πράματα και κοντά σ' αυτό να πολυλογεί για νανα-
πτύξει ζητήματα, που ο Στ. Ραμάς νομίζει πως τὰ
έξόφλησε με τò να τάρνηθει δογματικά ή να τὰ
παραλλάξει με λίγο λόγια. Και μένα τώρα, αν ή-
θελα να δώσω μιá άπάντηση σε δλα σε άνακατό-
νει με τόν τρόπο αυτό στην τελευταία πανταχούσα
του «Τέλος χωρίς συνέχεια», θα μου χρειάζονταν
πολλές στήλες τού «Νουμά», που είμαι σύμφωνος
με τò Στέφανο Ραμά πώς είναι προορισμένες για
θέματα πραχικότερα από τήν εξήγηση κάθε δικής
του άγνοιας και πλάνης.

Για ναποδείξω τήν αλήθεια των παραπάνω μου
φτάνουν δυό παραδείγματα. 1) 'Ο Στέφανος Ραμάς
ξανακατηγορεί τò Σκληρό πώς, χαρακτηρίζοντας
τήν επανάσταση τού 21 σαν άστική στο βάθος, διαρ-
ρύθμισε τήν ιστορία σύμφωνα με τή θεωρία του. Μά
στην κατηγορία αυτή άπάντησε έδω κ' ένα χρόνο
ο ίδιος ο Σκληρός σ' ένα μακρό άρθρο του, που ο
Ραμάς δέ βρήκε λόγια ναπολογηθεί. Τò στοιχειοδέ-
στερο λοιπόν χρέος ήταν για τò Ραμά, αφού θέ-
λησε να ξαναγυρίσει στο ίδιο θέμα, να πάσκιζε να

εξηγήσει οδσιαστικά τήν αντίθετη ιδέα του γι' αυτό
και όχι να προβάλλει ξανά με τήν ίδια αναπόδεικτη
κατηγορία. 2) Μιλώντας για τή σοσιαλιστική ιδεο-
λογία των αντιπάλων του, χαριεντίζεται να τή συγ-
χίζει με τήν ιδεολογία τού οδοπιστικού σοσιαλι-
σμού. Δέ θέλω βέβαια να πιστέψω πως οι σοσιαλι-
στικές γνώσεις τού Στ. Ραμά ξεπερνάν τή με
τέτιο πνεύμα αντίληψη τού σοσιαλισμού, ώστόσο ο
έναν εύσυνείδητο συζητητή, σαν κατεβάνει να ναί-
ρέσει τις ιδέες των αντιπάλων του, δέν επιτρέπεται
να τις τροποποιεί ως στο σημείο που μπορεί να τις
νοήσει μονάχα. 'Ετσι, ενώ έμεις οι σοσιαλιστές τού
«Νουμά», σεο και τού «Μέλλοντος» και της «Κοι-
νωνιολ. 'Εταιρίας», προβάλαμε με τήν αντίληψη τού
σοσιαλισμού, έχι σαν οδοπιστικού δνειρου, μά σαν
οικονομικής ανάγκης, όπου φέρνεται μοιραία ή κοι-
ωνία από τήν εξέλιξη της, ο Στέφ. Ραμάς, αντίς
να μάς άποδείξει πως ή κοινωνία δέ φέρνεται, σεως
λέμε έμεις σ' ένα σοσιαλιστικό διοργάνωμά της, άρ-
κείται στο να κοροιδέει μόνο τò σοσιαλιστικό δνειρο
—πράμα που σημειώνω σε παρένθεση δέ δείχνει οδτε
προοδευτικές όρμες οδτ' αίσθημα γενναίο—, περιορί-
ζεται στο να εκφράζει τις άμφιβολίες του για τις
έπιστημονικές βάσεις τού σοσιαλισμού, δίχως σύνωρα
να καταδέχεται και να τις ζητάσει έπιστημονικά, ή
στο να χαριεντίζεται με τις δυσπιστίες του σε κάθε
μέθοδο και σύστημα—πράματα, που αναγκάζομαι
πάλι να πώ δέ φανερόνουν άνοιχτομναλιά, καθώς
κολακέβεται να πιστέβει, μά περισσότερο αδυναμία
μυαλού να σκεφτεί μεθοδικά και να ζητάσει συστη-
ματικά τὰ πράματα.

Μά, ξαναλέω, θα γέμιζα στήλες και στήλες τού
«Νουμά», αν ήθελα να ναίρεσω δλα σεο συγχίζει μ'
αυτόν τόν τρόπο ο Στ. Ραμάς. Γι' αυτό, περνώντας
σαν έπαισιώδη δλα σεο εξιστοράει στο πρώτο μέρος
της πανταχούσας του και συμφωνώντας μαζί του
πως δέν ήταν ο Σκληρός, που έφερε πρώτος στη
μέση τò ζήτημα της ανάγκης μιás προοδευτικής κί-
νησης, με τήν προσθήκη μάλιστα πως στοδς προ-
δρόμους του που μελετάει ξέχασε δλότελα τò συ-
γγραφέα ενός βιβλίου με τόν τίτλο «Τὰ παλιά και
τὰ καινούρια»—έρχομαι στο δεύτερο μέρος της εγ-
κυκλίου, όπου έρχεται και ο Στ. Ραμάς σε κάπως θε-
τικότερο έδαφος.

Λοιπόν. 'Ο Στ. Ραμάς παραδέχεται τέλος τήν
ιδέα τού Σκληρού πως για να ιδρωθεί πολιτικό
κόμμα, πρέπει να έχει βάση τὰ οικονομικά συμφέ-
ροντα μιás τάξης. 'Ομως ρωτάει: Γιατί να διαλέ-
ξομε πρώτα και κύρια τήν εργατική; Μά, ω εδλο-
γημένε, είπε τέτιο πράμα τò «Κοινωνικό ζήτημα»;
Δέ θέλω ναρνηθώ μ' αυτό πως ο Σκληρός, τόσο